

3 Modulis: ES ir nacionalinės kovos su smurtu darbe priemonės / teisinis pagrindas

**Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga**

Europos Komisijos parama šio leidinio rengimui nereiškia pritarimo jo turiniui, kuriame pateikiama autorių nuomonė, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už informaciją panaudotą šiame leidinyje.

Mokymosi

rezultatai2

1 tema:

2

Smurtas darbe ir teisinis Europos ir nacionalinis

pagrindas2

2 tema:

6

Mokymosi rezultatai

Dalyviai gali:

- apibūdinti atitinkamą nacionalinę ir Europos kovos su smurtu darbe sistemą.
- išanalizuoti teisinės nuostatas, kurios būtų taikomos įvykus incidentui.
- taikyti geriausią įmanomą sprendimo strategiją konkrečioje situacijoje, atsižvelgiant į organizacijos ir susijusių asmenų teisinę bazę.

1 tema

Smurtas darbo vietoje ir teisinis Europos ir nacionalinis pagrindas

Jame pateikiama išsami apžvalga apie pagrindines programas, direktyvas, politiką ir susitarimus, kuriais bandoma spręsti sudėtingą priekabiavimo ir smurto darbo vietoje problemą.

Mokymosi rezultatai:

Aprašyti atitinkamą nacionalinę ir Europos kovos su smurtu darbe sistemą.

ES lygmens teisės aktai - apibrėžtys

Priekabiavimas apibrėžiamas kaip situacija, "kai nepageidaujamu elgesiu siekiama pažeisti asmens orumą ir sukurti bauginančią, priešišką, žeminančią, menkinančią ar įžeidžiančią aplinką".

Seksualiniu priekabiavimu laikomas bet koks "nepageidaujamas seksualinio pobūdžio žodinis, nežodinis ar fizinis elgesys, kuriuo siekiama pažeisti asmens orumą, ypač kai sukuriamas bauginanti, priešiška, žeminanti, menkinanti ar įžeidžianti aplinka".

Direktyva 2002/73/EB

Įvairios priekabiavimo formos

ES ir nacionalinėje teisėje apibrėžta darbdavių pareiga apsaugoti darbuotojus nuo priekabiavimo ir smurto darbo vietoje. Darbo vietose gali pasireikšti įvairių formų priekabiavimas ir smurtas. Jos gali būti:

2019 m. TDO konvencija dėl smurto ir priekabiavimo

2019 m. birželį istorinė Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) generalinė konferencija priėmė:

-Konvencija dėl smurto ir priekabiavimo 190 (C190) ir

-206 rekomendacija (R206) ,

ir suteikė naują postūmį kovojant su smurtu ir priekabiavimu, įskaitant smurtą ir priekabiavimą dėl lyties, darbo pasaulyje ir turėjo didžiulę reikšmę darbuotojams, ypač moterims.

"smurtas ir priekabiavimas darbo aplinkoje

TDO konvencijoje dėl smurto ir priekabiavimo (TDO C190) smurtas ir priekabiavimas apibrėžiamas taip:

"nepriimtinas elgesys ir praktika ar grasinimai, vienkartiniai ar pasikartojantys, kuriais siekiama padaryti fizinę, psichologinę, seksualinę ar ekonominę žalą, kurie sukelia ar gali sukelti fizinę, psichologinę, seksualinę ar ekonominę žalą, įskaitant smurtą ir priekabiavimą dėl lyties".

"smurtas ir priekabiavimas dėl lyties

Konvencijoje ji apibrėžiama taip:

"smurtas ir priekabiavimas, nukreiptas prieš asmenis dėl jų lyties ar lyties arba neproporcingai veikiantis tam tikros lyties ar lyties asmenis, [įskaitant] seksualinį priekabiavimą".

ES lyčių lygybės politika

❖ 2020-2025 m. lyčių lygybės strategija.

Joje yra įvairių nuorodų į kovą su seksualiniu priekabiavimu.

❖ 2020 m. Skaitmeninių paslaugų įstatymas

Smurto prieš moteris internete problemos sprendimas

Susijusios ES direktyvos:

1. 2000 m. birželio 29 d. Direktyva 2000/43/EB

Vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų rasinės ar etninės kilmės, principo įgyvendinimas.

2. 2000 m. lapkričio 27 d. Direktyva 2000/78/EB

Nustatyti bendrą vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje sistemą

3. 2002 m. rugsėjo 23 d. Direktyva 2002/73/EB

iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 76/207/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo taikymo įsidarbinimo, profesinio mokymo, pareigų paaugštinimo ir darbo sąlygų atžvilgiu

4. Direktyva 89/391/EEB

Dėl priemonių, skatinančių gerinti darbuotojų saugą ir sveikatą darbe, nustatymo

Teisiniai terminai ir apibrėžimai

Konvencija - teisiškai privalomas tarptautinis susitarimas,

- **Ratifikavimas:** kai vyriausybės sutinka tarptautiniu mastu priimto standarto turinį įtraukti į nacionalinę teisę.

ir praktika ir ji tampa privaloma (privaloma), ir

- **Rekomendacijos** - tai neįpareigojančios gairės, kuriomis vyriausybės gali vadovautis ir kurios yra svarbios kampanijų ir derybų priemonės.

Projekto šalių nacionalinė smurto ir diskriminacijos sistema

Nuo Europos teisinės sistemos iki nacionalinių įstatymų

- **Europos direktyvose nustatyti** būtiniausi saugos ir sveikatos standartai darbo vietoje. ES direktyvos įgyvendinamos valstybių narių nacionaliniais teisės aktais.

- Valstybės narės gali priimti griežtesnes darbuotojų apsaugos taisykles, tačiau jų teisės aktai turi atitikti minimalius standartus. Todėl nacionaliniai darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktai visoje Europoje skiriasi.

- Nacionalinių įgyvendinimo priemonių sąrašą galima rasti kiekvienos direktyvos santraukos pabaigoje **EU-OSHA skyriuje apie Europos direktyvas**.

2000 m. priėmus **13 straipsnio direktyvas - Rasinės lygybės ir Užimtumo direktyvas** - valstybių narių vyriausybės pradėjo peržiūrėti ir keisti galiojančius nacionalinius teisės aktus, siekdamos užtikrinti, kad nacionalinė teisė atitiktų naujuosius Bendrijos kovos su diskriminacija standartus.

Nors šį procesą baigė ne visos valstybės narės, galima drąsiai teigti, kad teisinė apsauga nuo diskriminacijos dėl rasės ir etninės priklausomybės, religijos ir tikėjimo, negalios, amžiaus ir seksualinės orientacijos gerokai sustiprėjo.

- Europos Komisija ragina valstybes nares ratifikuoti **Tarptautinės darbo organizacijos konvenciją Nr. 190**, įgyvendinti galiojančias ES taisykles dėl darbuotojų apsaugos nuo smurto ir priekabiavimo ir didinti žmonių informuotumą apie šias taisykles.

- Iki 2022 m. tik **11 šalių bus priėmusios įstatymo projektą dėl TDO konvencijos Nr. 190 ratifikavimo**.

- **Tik 3 ES valstybės narės** įtraukė tarptautinį standartą į savo nacionalinę teisę. Prancūzija, Graikija ir Italija

Valstybių narių požiūris į smurto ir priekabiavimo darbo aplinkoje prevenciją ir šalinimą.

Pagal TDO C190 4 straipsnį:

Kiekviena narė, vadovaudamasi nacionaline teise ir aplinkybėmis bei konsultuodamasi su atstovaujančiomis darbdavių ir darbuotojų organizacijomis, priima **įtraukų, integruotą ir į lyčių lygybės principą, kad būtų užkirstas kelias smurtui ir priekabiavimui darbo aplinkoje ir jis būtų panaikintas**.

Priimdama ir įgyvendindama šio straipsnio 2 dalyje nurodytą požiūrį, kiekviena narė pripažįsta skirtingus ir vienas kitą papildančius vyriausybių, darbdavių ir darbuotojų bei jų atitinkamų organizacijų vaidmenis ir funkcijas, atsižvelgdama į skirtingą jų atitinkamų pareigų pobūdį ir mastą.

Taikant tokį požiūrį turėtų būti atsižvelgta į smurtą ir priekabiavimą, susijusį su trečiosiomis šalimis, kai taikoma, ir jis turėtų apimti:

- 1) **teisiškai uždrausti smurtą ir priekabiavimą;**
- 2) **užtikrinti, kad atitinkamoje politikoje būtų sprendžiami smurto ir priekabiavimo klausimai;**
- 3) **priimti išsamią strategiją, kad būtų įgyvendintos smurto ir priekabiavimo prevencijos ir kovos su juo priemonės;**
- (d) **sukurti arba sustiprinti vykdymo užtikrinimo ir stebėsenos mechanizmus;**
- (e) **užtikrinti aukoms galimybę pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis ir gauti paramą;**
- (f) **sankcijų numatymas;**
- (g) **priemonių, gairių, švietimo ir mokymo bei informuotumo didinimo, atitinkamai prieinamais formatais, kūrimas; ir**
- (h) **užtikrinti veiksmingas priemones smurto ir priekabiavimo atvejams tikrinti ir tirti, be kita ko, pasitelkiant darbo inspekcijas ar kitas kompetentingas institucijas.**

2 tema

Teisinė smurto darbe apibrėžtis

Jame pateikiama informacija apie proceso eigą ir sektoriaus iniciatyvų pavyzdžiai, darbdavio taikomos priemonės, pasekmės ir bausmės griežtumas.

Mokymosi rezultatai

-Gebėti analizuoti teisinės nuostatas, kurios būtų taikomos įvykus incidentui.

-Gebėti taikyti geriausią įmanomą sprendimo strategiją konkrečioje situacijoje, atsižvelgiant į organizacijos ir susijusių asmenų teisinę bazę.

Apibrėžimas

2007 m. Europos socialinių partnerių pasirašytame **pagrindų susitarime dėl priekabiavimo ir smurto darbe** aprašoma:

-Smurtas ir priekabiavimas darbe kaip:

Nepriimtinas vieno ar daugiau asmenų elgesys, kuris gali būti įvairių formų, kai kurias iš jų gali būti lengviau atpažinti nei kitas...

-Priekabiavimas pasireiškia, kai:

vienas ar daugiau darbuotojų ar vadovų nuolat ir tyčia įžeidinėjami, jiems grasinama ir (arba) jie žeminami su darbu susijusiomis aplinkybėmis.

-Smurtas pasireiškia, kai:

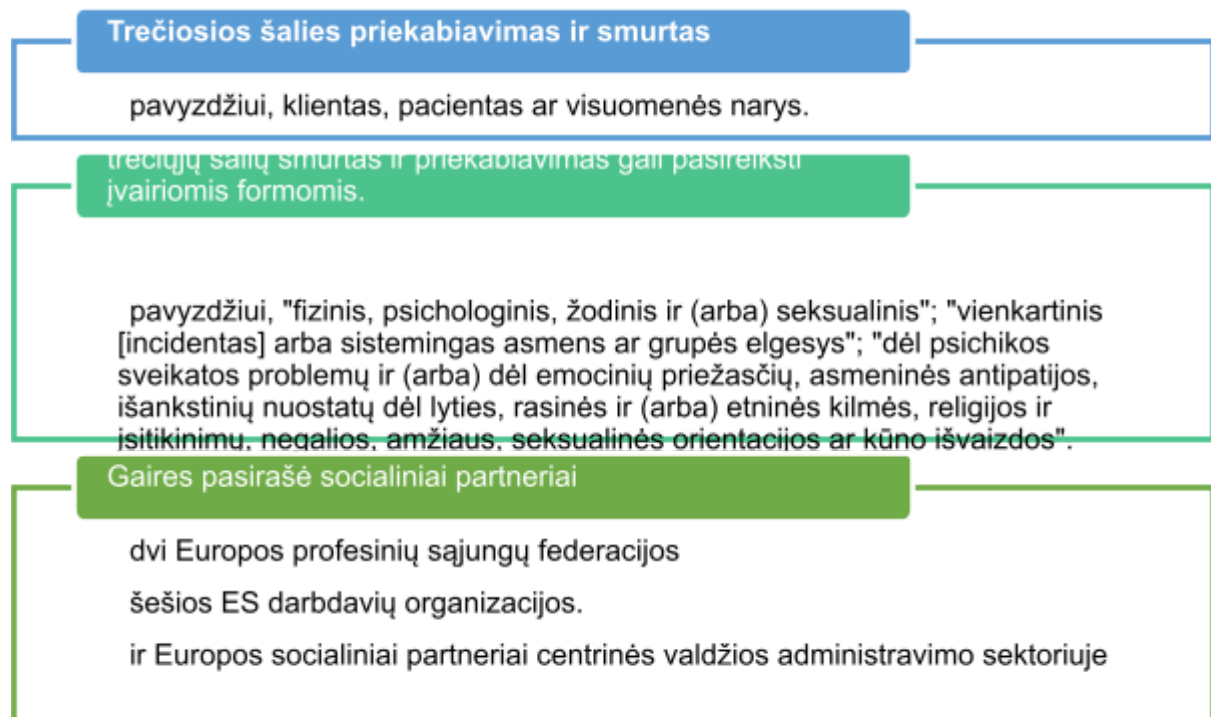
vienas ar daugiau darbuotojų arba vadovų užpuolami su darbu susijusiomis aplinkybėmis.

-Priekabiavimas ir smurtas:

gali būti atliekami vieno ar kelių vadovų ar darbuotojų, siekiant pažeisti vadovo ar darbuotojo orumą, pakenkti jų sveikatai ir (arba) sukurti priešišką darbo aplinką.

Centrinės valdžios ir sektorių socialinių partnerių pasirašytos gairės dėl trečiųjų šalių smurto ir priekabiavimo darbe prevencijos

-2010 m. liepos mėn. ES socialiniai partneriai susitarė dėl gairių, susijusių su trečiosios šalies smurtu ir priekabiavimu.

-2013 m. lapkričio mėn. pasirašiusios šalys priėmė gairių įgyvendinimo tolesnių veiksmų ataskaitą, kurioje rekomendavo, kad "socialinių partnerių susitarimas dėl smurto prieš trečiuosius asmenis prevencijos galėtų būti tolesnis žingsnis siekiant griežtesnio gairių įgyvendinimo, jei socialiniai partneriai sutartų pradėti derybas".

-2018 m. gruodžio 17 d. gairės pasirašė Europos centrinės valdžios administravimo sektoriaus socialiniai partneriai: Profesinių sąjungų nacionalinė ir Europos administravimo delegacija (TUNED) ir Europos viešojo administravimo darbdaviai (EUPAE).

Smurto ir priekabiavimo darbo vietoje politikos rengimas - darbdavio pareiga

Pagal C190 darbdaviai kartu su darbuotojais ir jų profesinių sąjungų atstovais turėtų

priimti ir įgyvendinti darbo vietos politiką dėl smurto ir priekabiavimo, įskaitant priekabiavimą dėl lyties.

smurtas ir priekabiavimas.

Smurto ir priekabiavimo darbo vietoje politika turėtų apimti:

- Pareiškimas, kad smurtas ir priekabiavimas nebus toleruojami.
- Smurto ir priekabiavimo prevencijos programų kūrimas su tikslais
- Aiškiai apibrėžtos darbdavio ir darbuotojo pareigos
- Informacija apie skundų ir tyrimų procedūras
- numatyti, kad visi smurto ir priekabiavimo atvejai bus apsvarstė ir priėmė sprendimą.
- apsaugoti dalyvaujančių asmenų privatumą ir užtikrinti konfidencialumą skundų pateikėjams ir liudytojams
- Apsaugoti skundų pateikėjus, aukas ir liudytojus nuo persekiojimas ar kerštas.

Išsamesnė politika taip pat galėtų apimti:

- Išsami smurto ir priekabiavimo apibrėžtis
- aprėpti visus darbuotojus, ypač pažeidžiamas grupes ir nesaugiai dirbantys darbuotojai
- aprėpti darbo pasaulį, ne tik fizinę darbo vietą
- Ginčų sprendimo ir vykdymo užtikrinimo institucijos
- Sankcijos, teisių gynimo priemonės ir parama aukai ir (arba) nukentėjusiesiems
- Bendri komitetai, stebintys įgyvendinimą
- Darbuotojų mokymas ir informavimas apie politiką, vadovai ir vadybininkai
- Įgyvendinimas, stebėseną ir vertinimas, siekiant užtikrinti, kad politika būtų veiksmingas.

Įmonės lygmens iniciatyvos prieš seksualinį priekabiavimą

-2018 m. kovo mėn. sudarytame Prancūzijos energetikos grupės EDF tarptautiniame pagrindų susitarime dėl įmonių socialinės atsakomybės yra skyrius "Kova su visų formų priekabiavimu ir smurtu darbo vietoje". Kai kurios tarptautinės bendrovės yra sudariusios susitarimus dėl seksualinio priekabiavimo (pavyzdžiui, "Unilever", "Sodexo", "Meliá Hotels International" ir grupė "AccorInvest").

-2018 m. spalio 3 d. "Carrefour" grupė ir pasaulinė profesinių sąjungų federacija UNI prie savo bendrojo susitarimo pridėjo Europos darbo tarybos deklaraciją, kurioje aptariama smurto prieš moteris darbe problema. Tekste pabrėžiama, kad reikia rengti mokymus ir organizuoti informuotumo didinimo veiklą. Pasirašiusieji taip pat ragina Žmones atmesti "seksistinius ar žeminančius komentarus ir elgesį, nukreiptus prieš moteris darbo vietoje", ir neleisti, kad tai taptų įprastu dalyku.

Iniciatyvos Atitinkamos nuorodos tolesniam skaitymui

- *EuroCommerce and UNI-Europa Commerce (1995), Joint statement on combating violence in commerce, Brussels.*
- *EDF (2018), [Global framework agreement on the EDF Group's corporate social responsibility](#) (Word), Paris.*
- *IUF, IndustriALL and Unilever (2016), [Joint Commitment to preventing sexual harassment](#), London.*
- *Sodexo (2017), [Sodexo–IUF Joint Commitment on preventing sexual harassment](#), Dublin.*
- *IUF and Meliá Hotels International (2019), [IUF/Meliá agreement on workplace right](#), Palma de Mallorca.*
- *IUF and AccorInvest (2019), [Agreement on fighting sexual harassment](#), press release, 16 September.*
- *UNI Global Union (2018), [UNI Global Union and Carrefour united in fight to stop violence against women](#), press release, 3 October.*
- [EurWORK European Observatory of Working Life](#)

Kitos nuorodos

C190 - 2019 m. TDO konvencija dėl smurto ir priekabiavimo (Nr. 190) Tai yra visas pirminis C190 tekstas.

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C190

R206 - 2019 m. TDO rekomendacija dėl smurto ir priekabiavimo (Nr. 206) Tai yra visas originalo R206 tekstas.

https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R206

Vaizdo įrašas: Tai vaizdo įrašas, kuriame paaiškinami kai kurie pagrindiniai Konvencijos aspektai.

<https://www.dropbox.com/s/gqbgue68va763p7/C190%20Final%20English.mp4?dl=0>

Mini vadovas apie C190 ir R206, Tarptautinė profesinių sąjungų konfederacija (ITUC) Šiame mini vadove aptariamos kai kurios svarbiausios C190 ir R206 dalys.

https://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/c190_mini_guide_en.pdf

Dažniausiai užduodami klausimai apie C190 ir R206, Tarptautinė profesinių sąjungų konfederacija (ITUC)

Šiame dokumente atsakoma į kai kuriuos dažniausiai užduodamus klausimus apie C190 ir R206.

https://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/c190_faqs_en.pdf

TDO politikos santrauka. TDO Smurto ir priekabiavimo konvencija Nr. 190 ir rekomendacija Nr. 206, Tarptautinė darbo organizacija (TDO), 2020 m. Šioje politikos santraukoje apžvelgiama konvencija ir rekomendacija.

http://www.ilo.ch/wcmsp5/groups/public/ed_dialogue/actrav/documents/briefingnote/wcms_749786.pdf

Ekspertų susitikimo dėl smurto prieš moteris ir vyrus darbo pasaulyje rezultatai, Tarptautinė darbo organizacija (TDO), 2016 m. Šioje ataskaitoje pateikiama informacija iš pirmojo ekspertų susitikimo dėl smurto prieš moteris ir vyrus darbo pasaulyje.

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_533534.pdf